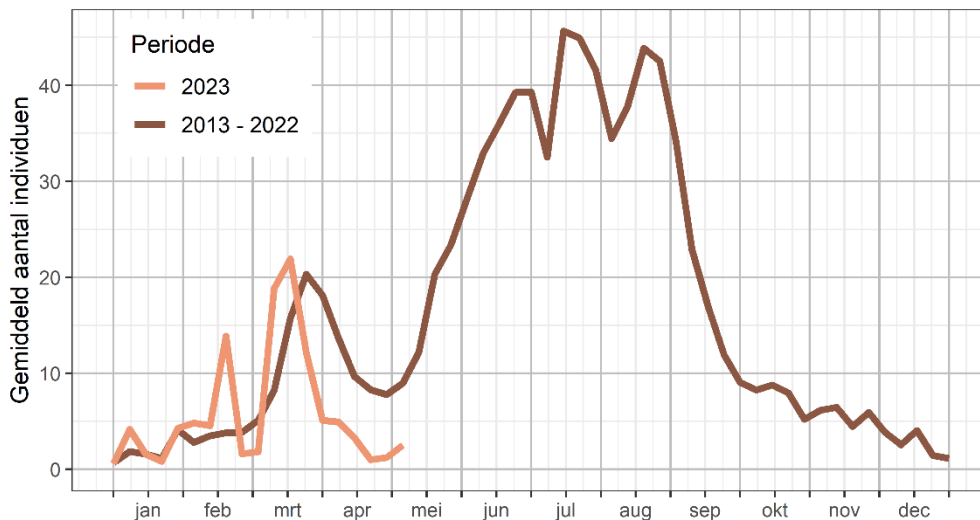

Nieuwsbrief meetnet nachtvlinders

Rik Wever – Jurriën van Deijk – José Kok

april/mei 2023

Beste tellers, bij deze de derde nieuwsbrief van 2023. We hebben een natte en koude aprilmaand achter de rug, en er waren maar weinig écht goede avonden om lekker te gaan nachtvlinderen. De relatief lage temperaturen voor de tijd van het jaar waren ook niet bevorderlijk voor de aantallen nachtvlinders. Daarnaast was de afgelopen maand ook weer de jaarlijkse voorjaarsdip, een periode tussen de vliegtijd van de echte voorjaarsbeesten en de late voorjaarssoorten waarin er over het algemeen minder wordt gevangen. Desondanks is er uiteraard gewoon doorgeteld binnen het meetnet, want lage aantallen nachtvlinders zijn natuurlijk geen reden om de val niet te zetten 😊.

In de bovenstaande grafiek wordt het gemiddeld aantal vlinders per week in 2023 vergeleken met de periode 2013-2022. We zien dat dit jaar de piek van de voorjaarsvlinders eerder is begonnen. In februari is de piek in aantallen kleine- en grote voorjaasspanner terug te zien, terwijl de piek in maart vooral wordt verklaard door de kleine voorjaarsuilen, tweestreepvoorjaarsuilen en voorjaarsboomspanners. De warme nachten van maart zorgden ervoor dat deze vlinders eerder vlogen, en het koude weer van april zorgde er weer voor dat ze ook snel ophielden met vliegen, en de voorjaarsdip dus ongeveer 2 a drie weken eerder begon. Vanaf begin mei namen afgelopen jaren de aantallen weer wat toe, en dat lijken we nu ook heel voorzichtig door te zetten, en hopelijk zet dat verder door! Let wel op, de eerste jaren is er vooral met kwikdamplampen gevangen, waarbij de aantallen altijd hoger liggen, en de laatste jaren vooral met LedEmmers. Deze grafiek laat alle lamptypen zien.

Tweestreepvoorjaarsuil (foto Rik Wever)

Voorjaarsboomspanner (foto Rik Wever)

Wat cijfertjes op een rij

In de maand april waren er qua temperatuur maar een aantal geschikte nachten om de val te zetten. Helaas was er op deze warmere nachten op veel plekken wel meteen sprake van regen- en onweersbuien. In totaal zijn er op **486** meetpunten (**58** met microvlinders) in de maand april **5426** nachtvlinders gevangen, verdeeld over **140** soorten. Hiervan waren er **104** soorten macronachtvlinders en **36** soorten microvlinders. Hieronder is de top-10 van de maand april te zien. De meest voorkomende microvinder was de voorjaarskortvleugelmot en staat daarmee op de 17e plek.

soort	wetenschappelijke naam	groep	aantal ex.	aantal loc.
nunvlinder	Orthosia gothica	macro	1513	336
tweestreepvoorjaarsuil	Orthosia cerasi	macro	1243	248
kleine voorjaarsuil	Orthosia cruda	macro	507	138
variabele voorjaarsuil	Orthosia incerta	macro	451	180
voorjaarsdwergspanner	Eupithecia abbreviata	macro	174	74
bosbesuil	Conistra vaccinii	macro	165	80
dunvlerkspanner	Lycia hirtaria	macro	148	69
vroege blokspanner	Trichopteryx carpinata	macro	104	37
zwartkamdwergspanner	Gymnoscelis rufifasciata	macro	83	49
vroege blokspanner	Trichopteryx carpinata	macro	104	37
zwartkamdwergspanner	Gymnoscelis rufifasciata	macro	83	49

Nieuwe meetnet-app!

Het is op dit moment mogelijk om de meetresultaten meteen in het veld via een app in te voeren! Voor een uitleg over het gebruik en de installatie van de app, volg dan [deze link](#). Je komt dan terecht bij de recente nieuwsbrief van het meetnet dagvlinders waar alles stap voor stap wordt uitgelegd. Op dit moment wordt de app nog getest in iOS. Als je gewoon thuis bent is de computer de handigste invoeroptie, dan kan je foto's ook meteen toevoegen.

Enkele dingen om rekening mee te houden als je de meetresultaten van nachtvlinders wilt invoeren:

- De datum wordt automatisch overgenomen, deze hoeft je aan het begin van de telling dus niet in te voeren.
- De telling begint bij 'binnen de val' en vervolgens 'buiten de val' hou er dus rekening mee dat dit niet wordt omgewisseld. Tussen 'binnen de val' en 'buiten de val' kan overigens wel makkelijk geswitcht worden binnen de app.
- Het is op dit moment nog niet mogelijk om binnen de app een foto toe te voegen.
- Als microvlinders op 'optioneel' staat, moet je achteraf aanvinken of je ze geteld hebt of niet. Tel je nog geen microvlinders en wil je dit wel? Laat het ons dan weten.

Testen met smeervallen en afdakjes

Youp van den Heuvel loopt vanuit zijn opleiding bij van Hall Larenstein momenteel bij De Vlinderstichting en de Koninklijke Luchtmacht stage en gaat onderzoek doen naar de effectiviteit van smeervallen. We onderzoeken of het mogelijk is om met een gestandaardiseerde methode nachtvlinders op smeer te vangen, zodat we dit mogelijk ook binnen het meetnet kunnen gebruiken. Daarnaast doet hij onderzoek of een dakje boven de LedEmmer effect heeft op de aantallen nachtvlinders die je met de LedEmmer vangt. Doormiddel van het (schuine) dakje loopt er tijdens een (onaangekondigd) regenbuitje minder water in de emmer, en blijft de LEDstrip ook droog. Wanneer er resultaten van deze twee onderzoekjes bekend zijn, worden ze uiteraard in een volgende nieuwsbrief met jullie gedeeld.

Foto's: Youp van den Heuvel

De glazen bol

Wat zit er dan in het vat voor deze maand, mei? In onderstaande tabel is de top-10 van soorten in de maand mei uit 2022 te zien. De witte tijger staat nipt op nummer 1, gevolgd door de gewone breedvleugeluil. Laatstgenoemde is een soort die voornamelijk in het agrarisch gebied algemeen kan zijn en in hoge aantallen gevangen kan worden. De meeste van deze soorten worden nu al (in lage) aantallen gevangen, dus dit is hopelijk een extra teken dat we uit de dip komen!

soort	wet	aantal_ex
aangebrande spanner	<i>Ligdia adustata</i>	44
agaatvlinder	<i>Phlogophora meticulosa</i>	46
appeltak	<i>Campaea margaritaria</i>	189
berberisspanner	<i>Pareulype berberata</i>	2
berkenbrandvlerkvlinder	<i>Pheosia gnoma</i>	29
berkeneenstaart	<i>Drepana falcataria</i>	30
berkenoogspanner	<i>Cyclophora albipunctata</i>	21
berkenspikkelspanner	<i>Aethalura punctulata</i>	245
berkenwintervlinder	<i>Operophtera fagata</i>	1
beukeneenstaart	<i>Watsonalla cultraria</i>	14

Oproep!

We zijn op zoek naar een (het liefst een beetje technisch) persoon die ons als vrijwilliger wil helpen bij het verbeteren en/of doorontwikkelen van de LedEmmer. Voor vragen kun je terecht via de mail van het meetnet: meetnet@vlinderstichting.nl

Oproep: natuurliefhebber gevraagd voor excursie jongeren in het kader van de SoortenNL jongeren Kennisspecial

Op zaterdag 17 juni zoeken we nog een aantal mensen die het leuk vinden om ofwel tussen 11 en 13 uur ofwel tussen 14 en 16 uur een stuk of 10-15 jongeren te begeleiden met weinig natuurkennis. Het wordt ca 1.5 uur gezellig wandelen met mensen die geïnteresseerd zijn. Redelijke soortenkennis over dagvlinders en eventueel libellen is wel nodig, andere soortgroepen mag ook. Je kunt je uren declareren en als je beide tijdslots doet wordt je lunch verzorgd. Plek is Utrechtse Heuvelrug: Vliegbasis Soesterberg of Landgoed Pijnenburg. Als je interesse hebt, stuur een mailtje aan ineke@radstaattransporten.nl (Oud-medewerkster Ineke helpt bij de organisatie van dit evenement vanuit SoortenNL). Wie het eerst komt, die het eerst maalt!

Gaasvliegen doorgeven

Het jaar 2023 staat in teken van de Gaasvlieg. De jeugdbonden JNM en NJN organiseren in samenwerking met EIS het Grote Gaasvliegenproject, waarin aandacht wordt besteed aan gaasvliegen en aanverwanten (Kameelhalsvliegen, Slijkvliegen, Mierenleeuwen, Bidgaasvliegen en Vlinderhaften). Op deze manier hopen we meer informatie te verzamelen over verspreiding, fenologie en determinatie van de soorten uit deze taxonomische groepen. Dit doen we met behulp van excursies, lezingen en sociale media (Facebook en Instagram).

Omdat veel soorten ook veel op licht worden gezien, hopen we via het vrijwilligersnetwerk van de Vlinderstichting een groep te bereiken die monitoring uitvoert met behulp van lichtvallen. We willen deze mensen vragen om vooral ook gaasvliegen in te voeren via Waarneming.nl. Inmiddels worden gaasvliegen ook actief gevalideerd door experts, dus is er hulp met determinatie! Voor determinatie van Groene gaasvliegen (*Chrysopidae*) is een [complete soortzoeker](#) ontwikkeld door EIS. Voor andere groepen zijn we nog druk aan het werk. Op de [projectpagina van EIS](#) is alle actuele relevante (determinatie)literatuur voor Gaasvliegen en aanverwanten te vinden! Aanmelden voor de nieuwsbrief voor nieuws over het project kan [hier](#).

Bladbruintje (*Drepanopteryx phalaenoides*) Tuinbruintje? (*Hemerobius humulinus*)

Omdat er weinig naar gekeken wordt, is er ook grote kans op nieuwe soorten voor dit land. Afgelopen jaar werden al twee soorten gaasvliegen aan de Nederlandse fauna toegevoegd: Ongevelekte gaasvlieg (*Nineta inpunctata*), en Breedrandbruintje (*Hemerobius marginatus*). Beide soorten zijn op licht gevonden. Zo staan er waarschijnlijk nog meer soorten op het punt om gevonden te worden in Nederland. Kijk bijvoorbeeld uit naar *Mantispa styriaca*! Een zuidelijke soort Bidgaasvlieg die verwacht wordt op te duiken in Nederland, en komt op licht.

Breedrandbruintje (*Hemerobius marginatus*)

Mantispa styriaca

(foto: Gilles San Martin)

Wellicht ook interessant

- [Brabantse motten](#)
- [Nachtvlinders: belangrijke bestuivers van braam](#)